

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ  
«ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ  
ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ»



ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор ВСП «Одеський  
технічний фаховий коледж ОНАХТ»

Л.В.Іванова

03 2021 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ  
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (диктант)

для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра  
на основі базової загальної середньої освіти

Розглянуто та схвалено

на засіданні циклової комісії

філологічних дисциплін

Протокол № 8

Від «17» 03 2021 р.

Голова циклової

комісії  Коннікова О.К.

Одеса 2021 р.

**Програма**  
**вступних випробувань з української мови (диктант)**  
**на основі базової загальної середньої освіти**

**ПРОГРАМА**  
**підготовки до вступного екзамену з української мови (диктант)**

**Пояснювальна записка**

Програму вступного випробування з української мови складено для осіб, які вступають на основі базової загальної середньої освіти для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра на підставі чинної програми з української мови для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів.

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності вступника є текстові диктанти.

*Мета вступного диктанту* – перевірити рівень орфографічної та пунктуаційної грамотності вступників, рівень сформованих умінь і навичок.

*Завдання вступного диктанту* – перевірити вміння вступників правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; уміння використовувати розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації, належним чином оформлювати роботу.

Диктанти для вступних іспитів з української мови підготовані з урахуванням вимог чинної програми з української мови та Державного освітнього стандарту з української мови.

Для написання вступного диктанту відводиться одна астрономічна година.

Для проведення вступного випробування у формі диктанту використовується текст, доступний для розуміння учнів 9 класу, обсягом 160-170 слів.

Результати вступних випробувань для абітурієнтів, які вступають на основі базової загальної середньої освіти, оцінюються за 12-бальною шкалою.

При підготовці тексту диктанту реалізуються такі вимоги:

- цілісність і завершеність тексту, зрозумілість і доступність його змісту абітурієнтам;
- насиченість тексту орфограмами й пунктограмами відповідно до діючої програми;
- відображення в текстах основних тенденцій розвитку сучасної української мови, відповідність її нормам;
- диктант є зв'язним текстом із творів художньої літератури, науково-публіцистичних статей;
- текст має значний виховний та пізнавальний потенціал, забезпечує реалізацію культурологічного принципу навчання української мови.

## **Методика проведення вступного диктанту з української мови**

Методика проведення диктанту є традиційною, узвичаєною, виробленою у своїх головних рисах, проте проведення вступного випробування у формі диктанту має певні особливості.

Вид роботи й назву тексту викладач записує на дошці. Спочатку викладач читає весь текст, після чого не дає ніяких пояснень щодо його змісту, правописних особливостей та тлумачення значень використаних у ньому слів (з огляду на те, що тексти адаптовано для навчальних потреб, у них практично відсутня так звана авторська пунктуація, немає діалектизмів, застарілих слів, складної зі значенневого погляду, а тому малозрозумілої лексики тощо). Викладач може давати, тільки коментарі формального характеру, як-от: розміщення заголовку, запис автора чи джерела тексту та ін.

Після прочитання всього тексту викладач читає перше речення повністю, а абітурієнти уважно слухають його. Далі це саме речення диктується для запису частинами, причому кожна частина, як правило, читається тільки один раз (частиною в цьому випадку слід вважати словосполучення з двох-п'яти слів або частину складного речення приблизно з тією ж кількістю слів). Викладач може повторно прочитати частину речення, якщо вона велика за обсягом, у ній змінено нормативний порядок слів або під дією певних зовнішніх чинників абітурієнти недочули якогось слова або словосполучення). Після того як абітурієнти запишуть усе речення, його слід прочитати повністю повторно, аби абітурієнти мали змогу перевірити записане.

У такий спосіб диктується кожне речення тексту. Викладач обов'язково вказує місце поділу тексту на абзаци. Після запису всього тексту він читає його ще раз від початку до кінця, роблячи паузи між реченнями, дещо триваліші від звичайних, і надаючи цим самим змогу абітурієнтам ретельно перевірити написане й усунути можливі помилки. Текст слід диктувати виразно, відповідно до норм літературної мови, з правильним наголошуванням слів та інтонуванням звукового потоку, у такому темпі, щоб абітурієнти встигали вільно його записувати. Після повторного читання всього тексту диктанти збираються. Часу для додаткової перевірки виділяти не слід: сумніви щодо правописного оформлення роботи абітурієнти повинні вирішувати в процесі написання.

## Перевірка й оцінювання робіт

Перевірка диктантів здійснюється за традиційною методикою.

Диктант, як це і визначено чинною програмою з української мови, оцінюється однією оцінкою на підставі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки обраховуються разом і оцінюються однаково;
- повторювані помилки (у слові, яке повторюється в диктанті кілька разів) вважаються однією помилкою;
- однотипні (помилки на те саме правило, але в різних словах) вважаються різними помилками;
- п'ять виправлень неправильного написання на правильне прирівнюються до однієї помилки;
- орфографічні та пунктуаційні помилки на неопрацьовані правила виправляються, але не враховуються.
- розрізняють грубі та негрубі помилки; зокрема, до негрубих належать такі:
  - 1) винятки з усіх правил;
  - 2) написання великої літери в складних власних назвах;
  - 3) правопис разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
  - 4) у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях на кшталт не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...);
  - 5) у випадках, коли замість одного розділового знака поставлений інший і якщо можлива інша інтонація;
  - 6) пропуск одного зі сполучуваних розділових знаків або порушення їх послідовності;
  - 7) заміна українських літер російськими.

Під час остаточного обрахунку помилок дві негрубі помилки вважаються однією грубою.

### Нормативи оцінювання

Оцінка за шкалою 100-200 балів	Оцінка за 12-бальною шкалою	Кількість помилок
100	1	15 – 16 і більше
109	2	13 – 14
119	3	11 – 12
120	4	9 – 10
130	5	7 – 8
140	6	5 – 6
150	7	4
160	8	3
170	9	1 + 1 (негруба)
180	10	1
190	11	1 (негруба)
200	12	-----

Програма підготовки абітурієнтів до письмового екзамену охоплює теоретичний матеріал, пов'язаний з правописом.

Насамперед передбачено повторення всіх тем розділу “Орфографія”, більшість тем розділу “Фонетика”, відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників, числівників, правопис прислівників та службових частин мови, а також повторення вживання розділових знаків у простому, складносурядному, складнопідрядному, безсполучниковому реченнях та при прямій мові.

Крім цього, абітурієнти повинні виконати достатню кількість вправ, потренуватись у написанні диктантів.

### **Фонетика. Орфографія**

Орфографічні норми. Орфограма. Орфографічне правило. Принципи української орфографії.

Вживання апострофа в українських та запозичених словах.

Вживання м'якого знака в українських та іншомовних словах.

М'які приголосні звуки, позначення м'якості на письмі.

Поняття про милозвучність мовлення. Засоби милозвучності українського мовлення. Чергування [у] - [в], [і] - [й].

Буквосполучення йо, ьо.

Вимова і позначення на письмі ненаголошених [е], [и], [о].

Букви и, і після ж, ч, ш, щ, та г, к, х, у коренях українських слів.

Подвоєння букв на позначення подовження приголосних і збігу приголосних звуків.

Чергування голосних в українській мові при формо- і словотворенні.

Чергування приголосних.

Орфограми в префіксах та суфіксах. Префікси пре-, при-, прі-, пере-, пред-, перед-

Вимова і правопис префіксів, що закінчуються на приголосний.

Подвоєння і подовження приголосних в українській мові .

Вимова і правопис слів іншомовного походження. Подвоєння і подовження приголосних в іншомовних словах.

Правопис складних слів. Написання неозначених та заперечних займенників.

Велика буква.

Написання прислівників через дефіс.

Написання прислівників окремо та разом.

Написання службових частин мови.

Написання слів разом, окремо і через дефіс.

Правопис НЕ, НІ з різними частинами мови.

### **Будова слова**

Найпоширеніші випадки чергування голосних звуків у коренях слів: чергування о-а, чергування о, е , з і. Чергування е-о після ж, ч, ш.

Найголовніші випадки чергування приголосних у коренях слів.

Вимова і правопис префіксів з-(зі-, с-), роз-, без-, пре-, при-, прі-.

Подвоєння букв для позначення на письмі збігу однакових приголосних звуків.

Вимова і написання слів з довгими м'якими приголосними в іменниках середнього та жіночого роду.

Спрощення в групах приголосних -стн-, -здн-, -ждн-.

Написання и, і в словах іншомовного походження.

Вимова і правопис слів іншомовного походження з подвоєними приголосними.

### **Словотвір**

Зміни приголосних звуків при словотворенні, позначення їх на письмі.

Зміна приголосних при творенні слів: іменників з суфіксом -ин(а) від прикметників на -ський, -цький, прикметників на -ський, -зький, іменників на -зтво, -цтво, -ство.

Написання складних слів.

### **Морфологія**

#### **Іменник**

Іменники, що означають загальні і власні назви.

Велика буква у власних назвах. Власні назви, що беруться в лапки.

Іменники I відміни, їх відмінювання. Написання відмінкових закінчень.

Іменники II відміни, поділ їх на групи. Відмінювання іменників II відміни.

Написання відмінкових закінчень у родовому і давальному відмінках однини.

Написання закінчень в орудному, місцевому відмінках однини та в називному і родовому множини.

Іменники III відміни, їх відмінювання. Написання відмінкових закінчень.

Іменники IV відміни, їх відмінювання. Написання відмінкових закінчень.

Написання суфіксів іменників.

Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен та по батькові. Написання не з іменниками.

#### **Прикметник**

Прикметники твердої і м'якої груп. Їх відмінювання.

Основні способи творення прикметників.

Написання найголовніших суфіксів прикметників: -еньк-, -есеньк-, -ісіньк-, -юсіньк-, -ев- (-єв), -ов(-йов, -ьов), -ин-, -ічн-.

Написання н і нн у прикметниках.

Написання складних прикметників. Перехід прикметників в іменники.

Написання українських прізвищ.

#### **Числівник**

Відмінювання кількісних числівників, їх вимова і написання. Правильне вживання в мовленні непрямих відмінків кількісних числівників, а також відмінювання форм іменників при числівниках.

Відмінювання і написання порядкових числівників.



### **Займенник**

Особові займенники, їх відмінювання та написання.

### **Дієслово**

Не з дієсловами.

Дієслова I і II дієвідмін.

Написання ненаголошених особових закінчень дієслів I і II дієвідмін.

Чергування звуків у дієсловах.

### **Дієприкметник**

Дієприкметниковий зворот, правильне вживання дієприкметникового звороту в реченні.

Відмінювання дієприкметників і написання їх відмінкових закінчень.

Не з дієприкметниками.

-Н- у дієприкметниках та -нн- у прикметниках дієприкметникового походження.

### **Дієприслівник**

Дієприслівники недоконаного виду і доконаного виду та їх утворення.

### **Прислівник**

Правопис прислівників.

### **Службові частини мови**

Правопис сполучників.

Написання часток.

Правопис прийменників.

### **Синтаксис. Пунктуація**

Тире між підметом і присудком.

Прикладка як різновид означення. Написання прикладок через дефіс.

Прикладки, що беруться в лапки.

Розділові знаки при поширеній обставині, вираженій дієприслівниковим зворотом.

Порівняльний зворот, розділові знаки при ньому.

Кома між однорідними членами речення.

Однорідні і неоднорідні означення. Узагальнюючі слова в реченнях і однорідними членами речення.

Двокрапка і тире при узагальнюючих словах.

Розділові знаки при вставних словах і реченнях. Відокремлені члени речення, розділові знаки при них.

Складносурядні речення з еднальними, протиставними і розділовими сполучниками. Розділові знаки в складносурядних реченнях.

Кома між частинами складнопідрядного речення.

Розділові знаки в безсполучникових реченнях.

### Рекомендована література

1. Дудка О.О., Шевелева Л.А. Український правопис. Практикум. 5-11 класи. – В-во «Гімназія», 2011.
2. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: Підручник (рівень стандарту). – В-во: «Генеза», 2010.
3. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник. - К.: Вища школа, 2007.
4. Пентилюк М.І., Гайдаєнко І.В. Українська мова: Підручник. – К.: Освіта, 2009.
5. Юшук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2007.
6. Збірник тестових завдань з української мови та літератури: Посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання випускників середніх шкіл і вступників до Національного університету «Львівська політехніка» / Укл.: Г.Л. Вознюк, І.П. Василюшин, І.Б. Ментинська. – Львів, 2013. – 476 с.





**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ВІДОКРЕМЛЕННИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ  
«ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ  
ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ХАРЧОВИХ  
ТЕХНОЛОГІЙ»**

**ЗАТВЕРДЖУЮ:**  
Директор ВСП «Одеський  
технічний фаховий коледж ОНАХТ»  
Л.В.Іванова  
18/03/20\_\_ р.

**Програмові вимоги до вступного іспиту з  
української мови (диктант)  
для здобуття освітньо-професійного ступеня  
фахового молодшого бакалавра  
на основі базової загальної середньої освіти**

(відповідно до наказу МОН України № 371 від 05.05.2008 року та наказу  
МОН України № 1222 від 21.08.2013 року)

Мета письмового вступного іспиту з української мови (диктанту) – перевірка відповідності знань та умінь абітурієнтів програмовим вимогам і оцінка рівня письмової грамотності.

Робота повинна бути акуратно і правильно оформлена відповідно до стандарту на аркуші зі штампом навчального закладу, де проходить вступний іспит (аркуш видається під час іспиту відповідальним секретарем приймальної комісії).

Текст, записаний абітурієнтом з голосу викладача, повинен бути оформлений чітким і зрозумілим для прочитання почерком.

Не допускається використання гумки та коректора для виправлення письмових помилок. А також під час диктанту не дозволяється користуватися словниками та іншою довідковою літературою.

Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до правил пунктуації.

Обсяг текстів диктантів становить 160-170 слів з урахуванням самостійних і службових частин мови.

Іспит триває 1 астрономічну годину (60 хвилин).

## Критерії оцінювання

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;  
- виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки:

1) на правила, які не включені до шкільної програми;

2) на ще не вивчені правила;

3) у словах з написаннями, що не перевіряються, над якими не проводилась спеціальна робота;

4) у передачі так званої авторської пунктуації;

- повторювані помилки (помилка у тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів), вважається однією помилкою; однотипні (помилки на те саме правило), але в різних словах, вважаються різними помилками;

- розрізняють грубі й негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться такі:

1) у винятках з усіх правил;

2) у написанні великої букви в складних власних назвах;

3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;

4) у випадках, коли замість одного знака поставлений інший;

5) у випадках, що вимагають розрізнення *не* і *ні* (у сполученнях *не хто інший, як...*; *не що інше, як...*; *ніхто інший не...*; *ніщо інше не...*);

6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;

7) в заміні українських букв російськими;

- п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки;

- орфографічні та пунктуаційні помилки на неопрацьовані правила виправляються, але не враховуються.

### Нормативи оцінювання

Оцінка за шкалою 100-200 балів	Оцінка за 12-бальною шкалою	Кількість помилок
100	1	15 – 16 і більше
109	2	13 – 14
119	3	11 – 12
120	4	9 – 10
130	5	7 – 8
140	6	5 – 6
150	7	4
160	8	3
170	9	1 + 1 (негруба)
180	10	1
190	11	1 (негруба)
200	12	-----